

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

9 martie 2006*

Procedură penală

împotriva

lui Leopold Henri Van Esbroeck

(Cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Hof van Cassatie)

„Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen – Articolele 54 și 71 – Principiul *non bis in idem* – Aplicare *ratione temporis* – Noțiunea «aceleași fapte» – Importul și exportul de substanțe narcotice care fac obiectul urmăririi penale în diferite state contractante”

Cauza C-436/04

În cauza C-436/04,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, în temeiul articolului 35 din Tratatul UE, introdusă de Hof van Cassatie (Belgia), prin Decizia din 5 octombrie 2004, primită de Curte la 13 octombrie 2004, în procedura penală împotriva lui

Leopold Henri Van Esbroeck,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul C. W. A. Timmermans, președinte de cameră, domnul R. Schintgen (raportor), doamna R. Silva de Lapuerta, domnii G. Arestis și J. Klučka, judecători,

avocat general: domnul D. Ruiz-Jarabo Colomer,

grefier: doamna K. Sztranc, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 22 septembrie 2005,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru domnul Van Esbroeck, de T. Vrebos, avocat,

– pentru guvernul ceh, de domnul T. Boček, în calitate de agent,

– pentru Guvernul Țărilor de Jos, de doamnele H. G. Sevenster și C. M. Wissels, în calitate de agenți,

---

* Limba de procedură: olandeza.

- pentru guvernul austriac, de doamna C. Pesendorfer, în calitate de agent,
- pentru guvernul polonez, de domnul T. Nowakowski, în calitate de agent,
- pentru guvernul slovac, de domnul R. Procházka, în calitate de agent,
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii W. Bogensberger și R. Troosters, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 20 octombrie 2005,
pronunță prezenta

Hotărâre

1. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare se referă la interpretarea articolelor 54 și 71 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune (JO 2000, L 239, p. 19, Ediție specială 19/vol. 1, p. 183, denumită în continuare „CAAS”), semnată la 19 iunie 1990 la Schengen (Luxemburg).

2 Această întrebare a fost adresată în cadrul unei proceduri penale inițiate în Belgia împotriva domnului Van Esbroeck pentru trafic de substanțe narcotice.

Cadrul juridic

Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen

3 Potrivit articolului 1 din Protocolul de integrare a acquis-ului Schengen în cadrul Uniunii Europene, anexat la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul de instituire a Comunității Europene prin Tratatul de la Amsterdam (denumit în continuare „protocolul”), treisprezece state membre ale Uniunii Europene, printre care și Regatul Belgiei, sunt autorizate să instituie între ele o cooperare consolidată în domeniul care intră în sfera de aplicare a acquis-ului Schengen, astfel cum este definit în anexa la protocolul menționat.

4 Din acquis-ul Schengen astfel definit fac parte, în special, Acordul între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, semnat la Schengen la 14 iunie 1985 (JO 2000, L 239, p. 13, Ediție specială 19, vol. 1, p. 183, denumit în continuare „Acordul Schengen”), precum și CAAS.

5 În temeiul articolului 2 alineatul (1) primul paragraf din protocol, începând cu data intrării în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, acquis-ul Schengen se aplică imediat celor treisprezece state membre prevăzute la articolul 1 din protocolul amintit, adică începând cu 1 mai 1999.

6 În temeiul articolului 2 alineatul (1) al doilea paragraf a doua teză din protocol, Consiliul Uniunii Europene a adoptat, la 20 mai 1999, Decizia 1999/436/CE de stabilire, în conformitate cu dispozițiile relevante din Tratatul de instituire a Comunității Europene și din Tratatul privind Uniunea Europeană, a temeiului juridic pentru fiecare dintre dispozițiile sau deciziile care constituie *acquis-ul Schengen* (JO L 176, p. 17, Ediție specială 19, vol. 1, p. 107). Din articolul 2 al acestei decizii, coroborat cu Anexa A la aceasta, reiese că au fost selectate de Consiliu articolele 34 și 31 din Tratatul UE, precum și articolele 34, 30 și 31 din Tratatul UE, care fac parte din Titlul VI al Tratatului privind Uniunea Europeană, intitulat „Dispoziții privind cooperarea polițienească și judiciară în materie penală”, ca temeiuri juridice ale articolelor 54 și 71 din CAAS.

7 Potrivit articolului 54 din CAAS, care face parte din Capitolul 3, intitulat „Aplicarea principiului *non bis in idem*”, din cadrul Titlului III al acesteia, intitulat la rândul său „Poliția și securitatea”:

„O persoană împotriva căreia a fost pronunțată o hotărâre definitivă într-un proces pe teritoriul unei părți contractante nu poate face obiectul urmăririi penale de către o altă parte contractantă pentru aceleași fapte, cu condiția ca, în situația în care a fost pronunțată o pedeapsă, aceasta să fi fost executată, să fie în curs de executare sau să nu mai poată fi executată conform legilor părții contractante care a pronunțat sentința.”

8 Articolul 71 din CAAS, care face parte din Capitolul 6, intitulat „Substanțe narcotice”, din cadrul aceluiași Titlu III, prevede:

«1. Părțile contractante se angajează cu privire la vânzarea directă sau indirectă de substanțe narcotice și substanțe psihotrope de orice fel, inclusiv cannabis, și deținerea acestor produse și substanțe în vederea vânzării sau exportului, să adopte în conformitate cu convențiile existente ale Organizației Națiunilor Unite [Convenția unică privind substanțele narcotice din 1961, astfel cum a fost modificată prin Protocolul din 1972 de modificare a Convenției unice privind substanțele narcotice din 1961 și Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva traficului ilegal de substanțe narcotice și substanțe psihotrope din 20 decembrie 1988], toate măsurile necesare pentru a preveni și pedepsi traficul ilegal de substanțe narcotice și substanțe psihotrope.

2. Părțile contractante se angajează să prevină și să pedepsească prin măsuri administrative și penale exportul ilegal de substanțe narcotice și substanțe psihotrope, inclusiv cannabis, precum și vânzarea, furnizarea și mânuirea acestor produse și substanțe, fără a aduce atingere dispozițiilor relevante ale articolelor 74, 75 și 76.

3. Pentru a combate importul ilegal de substanțe narcotice și substanțe psihotrope, inclusiv cannabis, părțile contractante intensifică controlul asupra circulației persoanelor, mărfurilor și mijloacelor de transport la frontierele lor externe. Astfel de măsuri sunt elaborate de grupul de lucru prevăzut la articolul 70. Acest grup de lucru examinează, între altele, posibilitatea transferării unei părți din personalul poliției și din personalul vamal eliberat de la frontiera internă și folosirea de metode moderne de detectare a drogurilor și de câini dresați pentru detectarea drogurilor.

4. Pentru a asigura respectarea dispozițiilor prezentului articol, părțile contractante vor supraveghea locurile cunoscute pentru traficul de droguri.

5. Părțile contractante fac tot posibilul pentru a preveni și combate efectele negative generate de cererea ilegală de substanțe narcotice și substanțe psihotrope de orice tip, inclusiv cannabis. Fiecare parte contractantă poartă răspunderea pentru măsurile adoptate în acest scop.”

Acordul încheiat de Consiliul Uniunii Europene și Republica Islanda și Regatul Norvegiei privind asocierea acestora din urmă la implementarea, aplicarea și dezvoltarea acquis-ului Schengen

9 În conformitate cu articolul 6 primul paragraf din protocol, a fost încheiat un acord, la 18 mai 1999, între Consiliul Uniunii Europene și Republica Islanda și Regatul Norvegiei privind asocierea acestora din urmă la implementarea, aplicarea și dezvoltarea acquis-ului Schengen (JO L 176, p. 36, Ediție specială 11, vol. 19, p. 147, denumit în continuare „acordul”).

10 Articolul 1 litera (b) din Decizia 2000/777/CE a Consiliului din 1 decembrie 2000 de punere în aplicare a acquis-ului Schengen în Danemarca, Finlanda și Suedia, precum și în Islanda și Norvegia (JO L 309, p. 24, Ediție specială 19, vol. 3, p. 58) prevede, în conformitate cu articolul 15 alineatul (4) din acord, că toate dispozițiile menționate la anexele A și B din aceasta se aplică, începând cu 25 martie 2001, „în Islanda și Norvegia, în relațiile dintre aceste două state și în relațiile lor cu Belgia, Danemarca, Germania, Grecia, Spania, Franța, Italia, Luxemburg, Țările de Jos, Austria, Portugalia, Finlanda și Suedia”. Articolele 54 și 71 din CAAS fac parte din anexa A menționată.

11 Rezultă că articolele 54 și 71 din CAAS se aplică începând cu 25 martie 2001 în relațiile dintre Regatul Norvegiei și Regatul Belgiei.

Convențiile Organizației Națiunilor Unite privind substanțele narcotice și substanțele psihotrope

12 Potrivit articolului 36 din Convenția unică privind substanțele narcotice din 1961, astfel cum a fost modificată prin Protocolul din 1972 (denumită în continuare „Convenția unică”):

„Dispoziții penale

1. (a) Sub rezerva dispozițiilor sale constituționale, fiecare parte adoptă măsurile necesare astfel încât cultura și producția, fabricația, extracția, prepararea, deținerea, oferirea, vânzarea, distribuirea, procurarea, vânzarea, livrarea, indiferent sub ce formă, mijlocirea, trimiterea, expedierea în tranzit, transportul, importul și exportul de stupefiante care nu sunt conforme dispozițiilor prezentei convenții sau orice altă faptă care, în opinia părții respective, ar fi contrară dispozițiilor prezentei convenții, să constituie infracțiuni pasibile de pedeapsă atunci când sunt săvârșite cu intenție și pentru ca infracțiunile grave să fie pasibile de o pedeapsă adecvată, și anume pedeapsa închisorii sau alte pedepse privative de libertate.

(b) [...]

2. Sub rezerva dispozițiilor constituționale ale fiecărei părți, a sistemului său juridic și a legislației sale naționale,

(a) (i) fiecare din infracțiunile enumerate la alineatul (1) va fi considerată ca o infracțiune distinctă dacă ea a fost comisă în țări diferite;

[...]»

13 Articolul 22 din Convenția din 1971 privind substanțele psihotrope (denumită în continuare „Convenția din 1971”) conține o dispoziție identică în mod substanțial cu cea de la articolul 36 alineatul (2) litera (a) punctul (i) din Convenția unică.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

14 Domnul Van Esbroeck, de cetățenie belgiană, a fost condamnat prin hotărârea din 2 octombrie 2000 a Tribunalului de Primă Instanță din Bergen (Norvegia) la o pedeapsă cu închisoarea de cinci ani pentru importul ilegal în Norvegia, la 1 iunie 1999, de produse narcotice (amfetamine, hașiș, MDMA și diazepam). După ce a ispășit o parte din pedeapsa care i-a fost aplicată, domnul Van Esbroeck a fost eliberat condiționat la 8 februarie 2002 și retrimis sub escortă în Belgia.

15 La 27 noiembrie 2002, în acest din urmă stat a fost inițiată o procedură împotriva domnului Van Esbroeck, care a condus, la 19 martie 2003, la condamnarea, prin hotărârea Correctionele Rechtbank te Antwerpen (Belgia), la o pedeapsă cu închisoarea de un an, în special pentru exportul ilegal, din Belgia, la 31 mai 1999, al produselor sus-menționate. Această decizie a fost confirmată prin hotărârea din 9 ianuarie 2004 a Hof van Beroep te Antwerpen. Aceste două instanțe au aplicat articolul 36 alineatul (2) litera (a) din Convenția unică, în temeiul căruia fiecare dintre infracțiunile menționate de acesta, printre care figurează importul și exportul de substanțe narcotice, va fi considerată ca o infracțiune distinctă dacă ea a fost comisă în țări diferite.

16 Partea interesată a formulat recurs împotriva acestei hotărâri, invocând încălcarea principiului *non bis in idem*, enunțat la articolul 54 din CAAS.

17 În aceste condiții, Hof van Cassatie a hotărât să suspende judecata și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 54 din [CAAS] trebuie interpretat în sensul că poate fi aplicat de o instanță belgiană împotriva unei persoane care este urmărită în Belgia după 25 martie 2001 în fața unei instanțe penale pentru aceleași fapte pentru care a fost judecat și condamnat prin hotărârea unei instanțe penale norvegiene la 2 octombrie 2000 și atunci când pedeapsa sau măsura a fost deja executată, în condițiile în care, în temeiul articolului 2 alineatul (1) din [acord], articolul 54 din [CAAS] în special nu va fi implementat și aplicat de Norvegia decât începând cu 25 martie 2001?

În măsura în care răspunsul la prima întrebare este afirmativ:

2) Articolul 54 din [CAAS], coroborat cu articolul 71 din aceeași convenție, trebuie așadar interpretat în sensul că faptele pasibile de pedeapsa cu detenția pentru exportul și importul aceluiași substanțe narcotice și substanțe psihotrope de orice fel, inclusiv canabis, și care fac obiectul urmăririi penale în diferite state care au semnat [CAAS] sau care au implementat și aplicat acquis-ul Schengen, trebuie considerate, atât în calitate de export, cât și de import, ca «aceleași fapte» în sensul articolului 54, menționat anterior?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

18 Prin prima sa întrebare, instanța de trimitere întreabă, în esență, dacă principiul *non bis in idem*, consacrat prin articolul 54 din CAAS, trebuie să se aplice unei proceduri penale inițiate într-un stat contractant pentru fapte care au dus deja la condamnarea părții interesate într-un alt stat contractant, chiar dacă CAAS nu era încă în vigoare în acest din urmă stat în momentul pronunțării condamnării respective.

19 În această privință, este necesar, în primul rând, să se reamintească faptul că acquis-ul Schengen se aplică în Belgia începând cu 1 mai 1999 și în Norvegia începând cu 25 martie 2001. Infracțiunea de care este acuzat domnul Van Esbroeck a fost comisă la 31 mai și 1 iunie 1999. Pe de altă parte, partea interesată a fost condamnată în Norvegia, la 2 octombrie 2000, pentru importul ilegal de substanțe interzise și în Belgia, la 19 martie 2003, pentru exportul ilegal al acelorași produse.

20 În al doilea rând, trebuie să se constate că acquis-ul Schengen nu conține nicio dispoziție specifică privind intrarea în vigoare a articolului 54 din CAAS sau efectele sale în timp.

21 În al treilea rând, este important să se reamintească faptul că, după cum subliniază Comisia Comunităților Europene în mod corect, problema aplicării principiului *non bis in idem* intervine numai în momentul în care este angajată o a doua procedură penală împotriva aceleiași persoane într-un alt stat contractant.

22 În condițiile în care în cadrul acestei ultime proceduri instanței competente îi revine obligația de a aprecia dacă toate condițiile de aplicare a principiului respectiv sunt îndeplinite, este necesar, în vederea aplicării articolului 54 din CAAS de către instanța sesizată a doua oară, ca CAAS să fie în vigoare la acea dată în al doilea stat contractant în cauză.

23 Prin urmare, faptul că CAAS nu era încă obligatoriu pentru primul stat contractant în momentul în care partea interesată a fost condamnată definitiv, în sensul articolului 54 menționat, este lipsit de relevanță.

24 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la prima întrebare că principiul *non bis in idem*, consacrat prin articolul 54 din CAAS, trebuie să se aplice unei proceduri penale inițiate într-un stat contractant pentru fapte care au dus deja la condamnarea părții interesate într-un alt stat contractant, chiar dacă CAAS nu era încă în vigoare în acest din urmă stat în momentul pronunțării condamnării respective, în măsura în care era în vigoare în statele contractante în cauză în momentul aprecierii condițiilor de aplicare a principiului *non bis in idem* de către instanța sesizată în a doua procedură.

Cu privire la a doua întrebare

25 Prin a doua sa întrebare, instanța de trimitere întreabă, în esență, care este criteriul relevant în scopul aplicării noțiunii „aceleași fapte” în sensul articolului 54 din CAAS și, în special, dacă intră sub incidența acestei noțiuni comportamente ilegale care constau în exportul de pe teritoriul unui stat contractant și importul într-un alt stat contractant al acelorași substanțe narcotice, care au condus la urmări penale în cele două state în cauză.

26 În această privință, guvernul ceh a susținut că identitatea faptelor presupune identitatea calificării lor juridice, precum și pe cea a intereselor juridice protejate.

27 Cu toate acestea, pe de o parte, din formularea articolului 54 din CAAS, care utilizează noțiunea „aceleași fapte”, reiese că această dispoziție urmărește doar materialitatea faptelor în cauză, excluzând calificarea lor juridică.

28 De asemenea, trebuie să se constate că termenii utilizați în acest articol diferă de cei care sunt menționați în alte instrumente internaționale care consacră principiul *non bis in idem*. Într-adevăr, spre deosebire de articolul 54 din CAAS, articolul 14 alineatul (7) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, precum și articolul 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale utilizează noțiunea „infracțiune”, ceea ce implică relevanța criteriului calificării juridice a faptelor ca o condiție de aplicare a principiului *non bis in idem* consacrat de aceste ultime instrumente.

29 Pe de altă parte, trebuie să se reamintească, după cum a constatat Curtea la punctul 32 din Hotărârea Gözütok și Brügge din 11 februarie 2003 (C-187/01 și C-385/01, Rec. p. I-1345), că nicio dispoziție din Titlul VI al Tratatului privind Uniunea Europeană, referitor la cooperarea polițienească și judiciară în materie penală, ale cărui articole 34 și 31 au fost desemnate ca reprezentând temeiurile juridice ale articolelor 54–58 din CAAS, nici din Acordul Schengen sau din însăși CAAS nu condiționează aplicarea articolului 54 din CAAS de armonizarea sau, cel puțin, de apropierea legislațiilor penale ale statelor membre.

30 Principiul *non bis in idem*, consacrat la acest din urmă articol, implică în mod necesar existența unei încrederi reciproce a statelor contractante în propriile sisteme de justiție penală și ca fiecare din statele respective să accepte aplicarea dreptului penal în vigoare în celelalte state contractante, chiar și în cazurile în care punerea în aplicare a propriului drept național ar conduce la un rezultat diferit (Hotărârea Gözütok și Brügge, menționată anterior, punctul 33).

31 Rezultă că eventualitatea unor calificări juridice diferite ale acelorași fapte în două state contractante diferite nu poate să reprezinte un obstacol în aplicarea articolului 54 din CAAS.

32 Pentru aceleași motive, criteriul identității interesului juridic protejat nu poate fi reținut, acesta putând să varieze de la un stat contractant la altul.

33 Aceste constatări sunt în plus confirmate de obiectivul articolului 54, care are ca scop să evite ca o persoană, prin faptul că își exercită dreptul la liberă circulație, să fie urmărită penal pentru aceleași fapte pe teritoriul mai multor state contractante (Hotărârea Gözütok și Brügge, menționată anterior, punctul 38, precum și Hotărârea din 10 martie 2005, Miraglia, C-469/03, Rec. p. I-2009, punctul 32).

34 După cum arată avocatul general la punctul 45 al concluziilor sale, acest drept la liberă circulație nu este efectiv garantat decât dacă autorul unei fapte știe că, odată ce a fost condamnat și pedepsa executată sau, dacă este cazul, după ce a fost definitiv achitat într-un stat membru, se poate deplasa în interiorul spațiului Schengen fără a se teme că va fi supus urmăririi penale într-un alt stat membru pe motiv că fapta constituie o infracțiune diferită în ordinea juridică a acestui din urmă stat membru.

35 Or, ca urmare a absenței unei armonizări a legislațiilor penale naționale, un criteriu întemeiat pe calificarea juridică a faptelor sau pe interesul juridic protejat ar fi de natură să creeze atâtea obstacole în calea libertății de circulație în spațiul Schengen câte sisteme penale există în statele contractante.

36 În aceste condiții, singurul criteriu relevant pentru aplicarea articolului 54 din CAAS este cel al identității faptelor materiale, înțeles ca existența unui ansamblu de circumstanțe concrete indisociabil legate între ele.

37 În ce privește, în special, o situație cum este cea în cauză în acțiunea principală, trebuie să se constate că poate constitui, în principiu, un ansamblu de fapte care, prin însăși natura lor, sunt indisociabil legate.

38 Cu toate acestea, aprecierea definitivă în această privință aparține, după cum arată pe bună dreptate Guvernul Țărilor de Jos, instanțelor naționale competente care trebuie să stabilească dacă faptele materiale în cauză constituie un ansamblu de fapte indisociabil legate în timp, în spațiu, precum și prin obiectul lor.

39 Contrar afirmației guvernului slovac, această interpretare nu este contestată de articolul 71 din CAAS care prevede adoptarea de către statele contractante a tuturor măsurilor necesare pentru combaterea traficului ilegal de substanțe narcotice.

40 După cum a susținut pe bună dreptate Guvernul Țărilor de Jos, CAAS nu prevede o ordine a priorității între diferitele dispoziții și, pe de altă parte, articolul 71 din convenția amintită nu conține niciun element care să urmărească limitarea domeniului de aplicare a articolului 54 care consacră, în spațiul Schengen, principiul *non bis in idem*, recunoscut de jurisprudență ca principiu fundamental al dreptului comunitar (a se vedea, în acest sens, Hotărârea din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P - C-252/99 P și C-254/99 P, Rec. p. I-8375, punctul 59).

41 Rezultă că referirea făcută la articolul 71 din CAAS la convențiile existente ale Organizației Națiunilor Unite nu poate fi înțeleasă ca reprezentând un obstacol în calea aplicării principiului *non bis in idem* enunțat la articolul 54 din CAAS, care blochează doar pluralitatea de urmăriri penale ale unei persoane pentru aceleași fapte, fără să antreneze totuși o dezincriminare în spațiul Schengen.

42 Având în vedere aceste considerente, este necesar așadar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 54 din CAAS trebuie să fie interpretat în sensul că:

- criteriul relevant pentru aplicarea articolului 54 din CAAS este cel al identității faptelor materiale, înțeles ca existența unui ansamblu de fapte indisociabil legate între ele, independent de calificarea juridică a acestor fapte sau de interesul juridic protejat;
- faptele pasibile de pedeapsă care constau în exportul și importul aceluiași substanțe narcotice și care fac obiectul urmării penale în diferite state contractante ale CAAS trebuie, în principiu, să fie considerate „aceleași fapte” în sensul articolului 54, aprecierea definitivă în această privință revenind instanțelor naționale competente.

Cu privire la cheltuielile de judecată

43 Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței de trimitere, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu

privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

1) Principiul *non bis in idem*, consacrat prin articolul 54 din Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, semnată la 19 iunie 1990 la Schengen, trebuie să se aplice unei proceduri penale inițiate într-un stat contractant pentru fapte care au dus deja la condamnarea părții interesate într-un alt stat contractant, chiar dacă convenția menționată nu era încă în vigoare în acest din urmă stat în momentul pronunțării condamnării respective, în măsura în care era în vigoare în statele contractante în cauză în momentul aprecierii condițiilor de aplicare a principiului *non bis in idem* de către instanța sesizată în a doua procedură.

2) Articolul 54 din aceeași convenție trebuie să fie interpretat în sensul că:

– criteriul relevant pentru aplicarea articolului menționat este cel al identității faptelor materiale, înțeles ca existența unui ansamblu de fapte indisociabil legate între ele, independent de calificarea juridică a acestor fapte sau de interesul juridic protejat;

– faptele pasibile de pedeapsă care constau în exportul și importul aceluiași substanțe narcotice și care fac obiectul urmăririi penale în diferite state contractante ale acestei convenții trebuie, în principiu, să fie considerate „aceleași fapte” în sensul articolului 54, aprecierea definitivă în această privință revenind instanțelor naționale competente.

Semnături.